

EELK Haapsalu Püha Johannese kogudus MÄRTS 2021

Armsad Johannese Sõnumite lugejad!

Julgustagu meid aasta esimesel kevadkuul ingli sõnum: *Ärge kartke, rahu olgu teile! Kiitke aga Jumalat igavesti!* Tb 12:17.

Juba teist aastat järjest annab paastuaeg põhjust järelemõtlemiseks enam kui varasematel aastatel. Viiruseoht aitab meil mõtiskleda omaenda elu kaduvuse ja kogu ajaliku maailmakorra hetkelisuse üle. Pandeemia on mõjutamas meie elu ja ettevõtmisi ka kirikuelus. Päeval, mil neid ridu kirjutan on selgunud, et Vabariigi Valitsus on keelanud märtsikuus avalike jumalateenistuste ja muude kiriklike ürituste pidamise. See tähendab, et mitmel järjestikusel pühapäeval, ja kes teab, võib-olla ka aprillikuu alguses meid ees ootavaid Suure Nädala pühi ei ole võimalik pühitseda ühiselt kirikusse koguneva kogudusena.

Kõigest hoolimata oleme endiselt osa üleilmsest Kristuse Kirikust ning tegutseme Eestimaa üsna kirikukauge ühiskonna osana koos vendade ja õdedega teistest kirikutest ühise ristirahvana. Viirushaiguse leviku tingimustes jagame ristirahvana kodudesse varjunuina ühist saatust kõigi kaasmaalastega. Meie ülesanne on aga endiselt teenida Jumalat kogu oma väest ja jõust, arvestades oma ressursside ja võimalustega ning olla toeks ja abiks oma ligimestele – lähedastele, pereliikmetele, sõpradele, naabritele ja võõrastele.

Ristiusk on imeline usk, sest selle usu keskmes ei ole mitte ainult kannatav inimene, vaid koos inimesega samaväärselt kannatav Jumal. Ta on otsustanud kannatada koos inimestega. Nõnda on kogu evangeelium täis vastuseid küsimusele: „Kus on Jeesus?“ Jeesus on alati seal, kus teda kõige enam vajatakse. Ta on inimeste seas. Täiesti tavaliste inimeste seas. Nõnda on Jeesus ka praegu igal pool, kus oleme meie oma hirmude, murede ja kannatustega. Meiega koos tuleb armastav Jumal kaasa ka teiste inimeste juurde, kui asume neid toetama ja aitama.

Seepärast usaldagem Pühakirjas mitmel puhul kõlavat sõnumit, kord inglite, teisal Jeesuse enda öelduna: „Ärge kartke!“. Seda lootusrikast sõnumit edastavad meile kevadised soojad päikesekiired ja tärkav loodus. Usun, et ülestõusmishommikul võime ühiselt rõõmustada, et ees ootavad lootusrikas kevad ja rõõmutoov suvi, sest viirushaigus on taandumas. Lootus võidab alati lootusetuse ning elu võidab alati surma. Just see on ristiusu kui ülestõusmisusu peamine sõnum.

Hoidku ja õnnistagu kõiki kõigeväeline Issand, kes võidab kõik hädad ja haigused!

+Urmas Viilma
EELK peapiiskop

KOGUDUSE TEGEVUSKAVA MÄRTSIS.

26. veebruaril 2021 kinnitas Eesti Vabariigi valitsus nõuded, mis kehtivad 28. märtsini 2021. 3.–28. märtsini 2021 ei ole lubatud korraldada avalikke jumalateenistusi ja teisi usulisi talitusi nii statsionaarsete istekohtadega kui ka statsionaarsete istekohtadeta ruumides. Väritingimustes on jumalateenistused, üritused ja koosolekud, samuti muuseumide ja näituste külastamine lubatud kuni 10 inimesega rühmas. Tuleb tagada, et üks rühm ei puutuks kokku teiste rühmadega. Ajavahemikus kella 21–06 ei tohi üritusi korraldada.

EELK Konsistoorium otsustab jumalateenistusliku elu korraldamise teisipäeval 2. märtsil.

TEGEVUSKAVA ENNE PIIRANGUTE KEHTESTAMIST.

R, 5. märts kl 9 hommikupalvus. Teenib õpetaja Kristo Hüdsi. (Jaani kirik)

P, 7. märts kl 11 paastuaja 3. pühapäeva jumalateenistus armulauaga. Teema: Jeesus – kurjuse võimu võitja. Teenivad õpetaja Kristo Hüdsi ja Teno Ilves, organist Lia Salumäe (Toomkirik). **Kl 13 jumalateenistus armulauaga** De la Gardie hooldekodus. **Kl 13 Leerikool.** Maailma suurel religioonid. Ristiusk maailmas ja Eestis. EELK. Oikumeeniline koostöö kirikute vahel (Eestis). Piiskop Tiit Salumäe (Jaanisaal)

R, 12. märts kl 9 hommikupalvus. Teenib piiskop Tiit Salumäe (Jaani kirik). **Kl 13.30** teetund (Jaanisaal).

P, 14. märts kl 11 paastuaja 4. pühapäeva jumalateenistus armulauaga. Lastekirik. Teema: Eluleib. Teenivad õpetaja Kristo Hüdsi ja Kalle Jätsa, organist Lia Salumäe (Toomkirik).

N, 18. märts kl 18 kogudusekooli 28. tund Skype'is teemal: Hingehoid. Registreerimine Karin Teder 53935121.

R, 19. märts kl 9 hommikupalvus. Teenib õpetaja Kristo Hüdsi (Jaani kirik).

P, 21. märts kl 11 paastuaja 5. pühapäeva jumalateenistus armulauaga. Kannatuse pühapäev. Teema: Jeesus – kiusatuste võitja. Teenivad piiskop Tiit Salumäe ja Teno Ilves, organist Lia Salumäe (Toomkirik). **Kl 12 koguduse nõukogu koosolek** (Toomkirik). **Kl 13 Leerikool.** Jeesuse õpetus ja kristlase elu tänapäeval. Kogudus. Koguduse ülesanded ja töötajad. Koguduse liikme õigused ja kohustused. Õpetaja Kristo Hüdsi (Jaanisaal).

N, 25. märts kl 12 küüditamise 72. aastapäeva mälestuspalvus (Toomkiriku ristimiskabel). Teenib piiskop Tiit Salumäe. Kõneleb Arnold Aljaste.

R, 26. märts kl 9 hommikupalvus. Teenib piiskop Tiit Salumäe (Jaani kirik).

P, 28. märts kl 11 palmipuudepäeva jumalateenistus armulauaga. Lastekirik. Teema: Aukuninga alandustee. Teenivad piiskop Tiit Salumäe ja Kalle Jätsa, organist Lia Salumäe (Toomkirik). **Kl 13 Leerikool.** Kiriku ruum, jumalateenistus ja armuvahendid. Talitused. Kirikuaasta ring ja pühad. Kirikumuusika ja –kunst. Kristlikud sümbolid kunstiajaloo, arhitektuuris ja meie ümber. Piiskop Tiit Salumäe ja organist Lia Salumäe (Jaanisaal).

E, 29. märts kl 12 Suure nädala esmaspäeva palvus. Jeesus Ketsemanis. Teenib piiskop Tiit Salumäe (Jaani kirik).

T, 30. märts kl 12 Suure nädala teisipäeva palvus. Jeesus kohtu ees. Teenib piiskop Tiit Salumäe (Jaani kirik).

K, 31. märts kl 12 Suure nädala kolmapäeva palvus. Jeesus mõistetakse surma. Teenib õpetaja Kristo Hüdsi (Jaani kirik).

KIRIKUSSE TULLES!

- ❖ järgi turvalise hajutamise põhimõtet (2+2 reeglit)
- ❖ desinfitseeri kirikusse sisenedes käsi ja kanna kaitsemaski või visiiri.
- ❖ istu hajutatult üle ühe pingirea (v.a perekonnaliikmed ja kirikutalitusel osalejad)
- ❖ tervita ja soovi rahu ilma füüsilise kontaktita

- ❖ kui oled haige või puutunud kokku haigega, ära liigu avalikes kohtades ega tule kirikusse
- ❖ võta ühendust perearstiga ja järgi juhtnööre ning lase ennast testida
- ❖ väldi kuni haiguse möödumiseni kõiki lähikontakte
- ❖ võta ühendust oma koguduse õpetajaga, kellelt saad nõu ja tuge

PALVETA

- ❖ viirushaiguse tõttu hukkunud inimeste hingede pärast
- ❖ COVID-19 haigusega nakatunute tervenemise eest
- ❖ arstide ja meditsiinipersonali eest, et Jumal annaks tarkust, jõudu ja vastupidavust haigete ravimisel ja nende eest hoolitsemisel
- ❖ kõigi ametnike ja otsustajate pärast, et Jumal annaks neile tarka meelt
- ❖ majandusraskustesse sattunud ettevõtete pärast
- ❖ kõigi inimeste hingerahu ja meelekindluse pärast Eestis ja kogu maailmas
- ❖ Issand Kristus hinge ja ihu arstina tervendab ja õnnistab.

Soovime sulle kannatlikku meelt ja õnnistust!

EELK PEAPIISKOPI KARJASEKIRI PALVEPÄEVAKS JA PAASTUAJA ALGUSEKS

Tuhkapäeval 17. veebruaril 2021

„Oma palge higis pead sa leiba sööma, kuni sa jälle mullaks saad, sest sellest oled sa võetud! Tõesti, sa oled põrm ja pead jälle põrmuks saama!“ (1Ms 3:19)

Need on sõnad, millega Jumal saatis paradiisist välja inimese, kes oli äsja haaranud käe keelatud vilja järele ning sellest söönud. Selle tee oli inimene keelatud vilja järele haarates ise valinud – muldse tee surelikkusesse.

Elame ajastul, mil vajame üha sagedamini peatumist sel teel, et kuulutada ümbritsevat. Maist kära ning vabaks lastud ja valimata sõnu on saanud liiga palju meie ümber. Jumala häält, mida Adam paradiisis veel kuulis, kui Jumal teda hüüdis, ei ole enam kosta. Kuuleksime Jumalat taas, kui täna algavat paastuaega kasutaksime vaikseks jäämiseks, mitte vaidlemiseks asiste ja argiste asjade üle. Meil on eluliselt oluline kuulata Sõna!

Alguses oli Sõna ja Sõna oli Jumala juures ja Sõna oli Jumal (Jh 1:1), kirjutab evangelist Johannes. Kes võtaks võidelda selle Sõna vabaduse eest ajastul, mil kõik võitlevad sõnakalt omaenda sõnaõiguse eest lämmatada lärmakalt teiste inimeste sõnad ja teiste inimeste mõtted? Sõnasõdades kivide kombel laiali pillutud sõnapilved tabavad valusalt kõiki, kes soovivad vabadust sellele Sõnale, mis oli alguses.

Evangelist Johannes kirjutab: *Nüüd nad võtsid kive, et teda [Jeesust] nendega surnuks visata. Aga Jeesus peitis enese ära ja lahkus* (Jh 8:59). Tänapäeva inimene tahaks, et Jumal olekski kogu aeg peidus – silma alt ära. Oleks vait ega segaks vahele seal, kus moodsa ühiskonna progressiivsed liikmed tähtsalt kõnelevad. Selline vaikima sunnitud Jumal ei ärata inimeste südametunnistust ega

tuleta meelde nende pattu. Sekulaarne ühiskond ei seisa selle eest, et kõige alguses ja ka kõige lõpus olev Sõna oleks vaba. Selle eest peavad seisma kristlased.

Tuhkapäeva sõnumiks on *patukahetsus ja paast*. Tänapäeva küllusega ärahellitatud inimesel ei ole enam ammu aimu sellest, mida need mõisted tähendavad. Ometigi peaks paradiisi silmist ja Jumala hääle kõrvust kaotanud inimene tundma lausa piinavat süütunnet selle pärast, et Kristus oli valmis ristil surema, et meile avada uuesti tee Jumala juurde – igavesse ellu. Jeesus andis oma elu meie eest, et võiksime olla taas Jumalale lähedal. Sama lähedal kui enne pattulangemist paradiisiaias. Sama lähedal, kui oli Adam enne pattulangemist, et kuuleksime Jumala häält.

Soovin, et võtaksime algaval paastuajal teadlikult aja palvetamiseks ja enda sõnarohkusest vaikimiseks. Et kuulata Jumala Sõna – Tema häält, mis kutsub meid tagasi paradiisi. Patt vangistab, andestus vabastab. See puudutab nii inimese suhet Jumalaga kui ka meie suhteid kaasinimesega.

Parandagem meelt, otsigem lepitust, palugem ja andkem andeks ning laskem ennast vaktsineerida surematuse ravimiga – usuga Jeesusesse Kristusesse, meie Issandasse.

Õnnistatud paasturahu soovides

+Urmas Viilma

Peapiiskop

JUHATUSE KOOSOLEK VEEBRUARIS.

Arvestades praegust olukorda COVID-19 haigestumiste ja ohtudega toimus juhatus koosolek SKYPE keskkonnas. Juhatus ülesanne on juhtida koguduse elu ka kriisiaegadel.

Päevakorras oli eelmise juhatus koosoleku protokollis läbivaatamine; taotlused ja lepingud; raamatupidamise hetkeseis; koguduse valimiste korraldamisest; koguduse tööplaanid; informatsioon ja järgmine koosoleku aja kokkuleppimine.

Vaadati läbi Kultuurkapitali toetuse aruanne Toomkirik 30 projektile. Aruanne on esitatud ja vastu võetud. Võeti tänuga teadmiseks, et Muinsuskaitse on rahuldanud EELK Haapsalu koguduse poolt esitatud taotluse Jaani kiriku tornikiivri restaureerimiseks. Toetuse summa on 100 000 €. Eelnõu järgi toimuvad ehitustööd aprillist kuni oktoobri lõpuni k.a. Juhatus määrab kuupäeva, millal peame ehitusega seotud alguspalve.

Madis Kütt andis informatsiooni koguduse majandusliku olukorra kohta. Juhatus tänab kõiki koguduse liikmeid, kes on teinud oma annetused õigeaegselt. 21. märtsil koguneb praegune nõukogu, et võtta kokku viimastel aastatel tehtud tööd. Koguduse täiskogu ja juhtorganite valimine toimub 4.-10. aprillil 2021.

Koguduse õpetaja piiskop Tiit Salumäe pöördub koguduse poole kirjaga:

Tervitan kõiki Psalmi 33:12 sõnaga: **Õnnis on rahvas, kelle Jumal on Issand, rahvas, kelle Tema on valinud enesele pärisosaks.**

Koguduse juhatus nimel tänan kõiki, kes on oma kogudust toetanud: osalenud jumalateenistustel, laste-, noorte-, meedia-, muusika, leeri- ja diakooniatöös, rahvusvaheliste suhete korraldamises ja talgupäevadel; aidanud korras hoida ja kaunistada kirikuid, toetanud annetustega kirikuelu ja palvetanud koguduse eest! Koguduse tõeline ressurss on meie inimesed.

EELK kirikukogu otsuse kohaselt tuleb kõikides kogudustes korraldada 1. jaanuarist 2021 kuni 30. aprillini 2021 nõukogu, juhatus, revisjonikomisjoni (revidendi) ja sinodisaadikute valimised. Haapsalu Püha Johannese koguduse juhatus otsustas, et täiskogu koosolek nõukogu valimiseks toimub 4. - 10. aprillini 2021. Kutsun kokku täiskogu, mis algab 4. aprillil 2021 kell 11 jumalateenistusega Haapsalu piiskoplikus toomkirikus ja lõpeb 10. aprillil kell 12 Haapsalu Jaani kirikus. Valimistulemused antakse teada pärast jumalateenistust Haapsalu toomkirikus 11. aprillil. Valida saab nädala sees koguduse kantseleis ja kokkuleppel valmiskomisjoniga ka kodudes. Info: <https://eelk.ee/et/uudised/tanavu-on-kirikus-valimiste-aasta/>

Täpsem teave avaldatakse koguduse infokirjas Johannese Sõnumid.

Uus nõukogu valib 25. aprillil 2021 neljaks järgneva aastaks juhatus, revisjonikomisjoni ja sinodisaadikud.

EELK põhikiri ütleb, et valimistel võib osaleda ja kandideerida iga vähemalt 18aastane

konfirmeeritud koguduseliige, kes on käinud armulaul, tasunud liikmemaksu ja kelle õigusi ei ole kirikukari korras piiratud. Kandidaate saavad esitada nõukogu, juhatus, koguduse õpetaja ja 5-10 täiskogu liiget ühiselt. Palun esitada kandidaadid 20. märtsiks 2021.

Tiit Salumäe

TÄNULIKKUSEST MEIE INIMESTE SEAS.

Austatud kaasmaalased!

On olemas üks koht. Kui selle koha peale mõtlen, valutab mu süda ning soovin, et keegi sinna eales sattuma ei peaks. See koht on üks suur must masenduseauk.

Siiani tunnen, et võlgnen kogu tänu ühele heale inimesele, kes mind sellest august välja aitas. Nimelt palus ta mind kord, et räägiksin talle iga päev ühest asjast, mis mind hetkekski rõõmustas. Ainult ühest väikesest asjast. Esialgu tundus see mulle tobe. Aga üsna pea olin lausa hasardis ning kirjutasin üles ohjeldamatul viisi asju, mis mind rõõmsaks tegid: lepatriinu mu kinganinal, kuldne kevadpäike, magus iirisekomm, mis hammaste vahele kinni jääma kippus. See sai mulle harjumuseks.

Nüüdki püüan iga päev leida oma elust asju, mille eest tänulik olla. Need ei pea olema suured ja uhked asjad, mille välja mõtlemiseks peaksin filosoferima pikki öid rasketel teemadel. Need on väikesed asjad. Olen tänulik, et mul on äge ja motiveeriv kool. Olen tänulik ilusa talveilma eest, klassiõe kallistuse eest ja oma armsa kassi eest, kes mu kõrval tasa nurrub. Ja see rõõm, mis täidab mu südame, kui mõtlen kõige peale, mille eest mul on tänulik olla! Nii suuri sõnu ei ole veel meie kaunisse emakeelde välja mõeldud, et seda tunnet kirjeldada võiksin.

Vahel läheb mul aga meelest olla tänulik ja eneselegi märkamatu libisen taas sellesse halli ja muserdavasse auku, kus kogu maailma raskus surub õlgadele ning päevad ja nädalad sulavad kokku üheks lõpmatuks pikaks ajamassiks.

Miks ma sellest kõigest räägin? Viskan õhku ühe kõrvalepõikava küsimuse – „Kuidas kirjeldada tüüpilist eestlast?“. Millised on esimesed sõnad, mis pähe tulevad? Kas näiteks *kinnine*, *pessimistlik*, *kõige üle vinguv*? Ma ei tea, kas see tuleneb sajanditepikkusest põlvkondlikust traumast, mis on sundinud meie rahva nii endassesulgunuks ja melanhoolseks, või on see hoopiski kartus erineda ja olla üle meile nii loomuomaseks saanud tagasihoidlikkusest – kartus väljendada oma tundeid, sest äkki keegi vaatab meile veidralt. Sest eestlased on ju kinnised, tasased ja ratsionaalsed. Seesugune olemus pärsib võimalust olla avatud südamega. Avatud südamest tuleneb aga tänulikkus.

Mul on üks suur soov. Üle kõigist suurtest tunnetest ja mõtetest on üks asi, mida tahaksin, et Eesti inimesed rohkem väljendaksid. Selleks on tänulikkus. Nõnda lihtne asi. Ja ometi nii suur.

Minu kõne on palve minu inimestele. Eesti inimestele.

Soovin, et sel vabariigi aastapäeval jäta kõrvale kriitika, viha, pettumuse ja mured. Jah, ka valupunktide ja murede jaoks peab olema oma koht ja aeg. Kuid sel vabariigi aastapäeval soovin näha inimestes midagi muud. Ma soovin, et inimesed leiaksid endas üles tänulikkuse.

Tahan näha, et minu inimesed suudavad olla üle hirmust ja valust.

Tahan näha, et minu inimesed on sel suurel päeval tänulikud kõige eest, mis neil on, mitte solvunud selle pärast, mida neil pole.

Tahan näha, et ka siis, kui minu inimeste hinge kriibib valu, ärritus ja pettumustunne, suudavad nad vaadata sellest kaugemale.

Tahan, et minu inimesed mõistaksid, et hoolimata kõigist raskustest on nende ümber alles kogu maailma ilu ja rõõm ja headus.

Ja ma usun, et kui igauks meist leiab endas jõudu märgata argiseid, lausa labaselt lihtsaid häid asju enda ümber, suudame murda selle iganenud, „tüüpilise eestlase“ malli. Tahan elada Eestis, kus iga inimene tahab ja suudab tunda puhast, võltsimatut ja siirast rõõmu maailmast, kus me elame.

Seega ma palun teid, head Eesti inimesed, näidakem üles tänulikkust! Hinnakem ilusat ja head enese ümber ka siis, kui kõik paistab lõputu hallina. Pingutagem koos avameelsema ja tänulikuma ühiskonna nimel. Ja mis kõige tähtsam - öelgem kaaslastele, et me armastame neid, et me hindame neid. Öelgem ka siis, kui see tekitab kohmetust. Sellisel juhul öelgem enamgi! Ärgem laskem eestlaslikul tagasihoidlikkusel endast võitu saada. Ja püüdkem olla tänulikud kõige eest, mida meie Eestil – mida maailmal – meile pakkuda on.

Kaunist pidupäeva!

Ma tänan kuulamast!

Kõne on peetud Haapsalu toomkirikus 24. veebruaril 2021.

Elisabeth Sild

Läänemaa Ühisgümnaasium X kl.

Heino Noore kõnevõistluse võitja

PEAPIISKOP URMAS VIILMA KÜLASTAS HAAPSALUT.

Peapiiskopi FB postitus 10. veebruaril 2021.

Kui sügisel olime piiskop Joel Luhametsa külalised Tartus, siis täna veetsime koos abikaasa Eglega päeva Tiit ja Lia Salumäe külalistena Haapsalus. Päev algas kohtumisega Haapsalu linnapea Urmas Suklese kabinetis. Linnapea kiitis paarikümne aasta pikkust head ja aktiivset koostööd Haapsalu kogudusega ja siin 45 aastat õpetajana teeninud Tiit Salumäega.

Linnapea juurest suundusime Haapsalu piiskopilinnusesse ja toomkirikusse, kus tegi meile ringkäigu SA Haapsalu ja Läänemaa Muuseumid juhataja Anton Pärn. Haapsalu Toomkirik on koguduse ja muuseumi ühises kasutuses ja selline koostöö laabub suurepäraselt. Seda kinnitasid mõlema poole esindajad nagu ühest suust.

Toomkirikus toimus vestlus koguduse juhatuse liikmetega koguduse igapäevaelu teemadel ning tore oli näha, et Tiit Salumäe on aktiivselt kaasanud koguduse töösse lisaks oma abikaasa Liale ka tütre Lydia ja Maria. Kogudusest rääkides ei saa ka ümber koguduse juhatuse esimehest Madis Kütist ja abiõpetajast Kristo Hüdsist.

Toomkirikust liikusime Haapsalu Jaani kirikusse ja vaatasime üle ka koguduse ülejäänud hooned, kus midagi on toimumas.

Enne omavahelist vestlust piiskop Tiit Salumäega ja õhtusööki, mille serveeris Lia Salumäe meile nende kodus, käisime tutvumas Haapsalu Põhikooli töö ja tegevustega uues koolimajas, mille piiskop Tiit Salumäe enne käimasolevat õppeaastat sisse õnnistas. Tänapäevane õpikeskkond ja valgusküllane koolimaja, mida tutvustas meile direktress Anne Mahoni jättis väga hea mulje.

Täna enda ja abikaasa nimel piiskop Tiit Salumäed pere ja kastöolistega sisuka ning õnnistusrikka päeva ettevalmistamise eest ja soovin Haapsalu kogudusele ja kogukonnale rohket Jumala õnnistust!

MEIE ISA PALVE XII.

Meie koguduse liikmete vastuseid küsimusele: Mida tähendab Meie Isa palve sulle isiklikult?

Laine Põldme: See on minu õhtupalve viimane osa. See on nagu kokkuvõtteks kõigile eelnevalt palutud palvetele.

Jaan Kuzin: Tean seda peast. See ütleb, et Jumal päästab. Siis käin armulauul ja siis kuulan, kuidas Tiit Salumäe jutlustab.

Anne Männiste: Selle palve ajal tänan meie kallist Isa, et see palve on andnud mulle sügavama arusaamise igast Piibli salmist. Saan tänada Püha Vaimu abi eest, et Ta näitab, mille ja kelle eest palvetada.

Kristel Engman: See palve on kõigi minu päevade pidepunkt, mis raamistab iga päeva algust ja lõppu. Kui reisimiseks kasutan lennukit, loen või laulan seda palvet mõttes ajal, kui lennuk õhku tõuseb.

Eve Aedmäe: See palve ütleb mulle, et Jumala tahtmine on õige ja sellega ma jään igal ajal rahule. Minu elukogemus näitab seda.

Valentina Lehtsaar: See on kõige suurem ja tähtsam palve. Seal on kõik sisse võetud, mis meil vaja. Sellest palvest on ilusad laulud, raadiost kuulen.

Tamara Pajo: Loen seda igal õhtul, tunnen, et kohe pean seda lugema. Ei suuda enne magamagi jääda. See annab hingerahu, ka muredes ja raskustes olles.

Pille Heckmann-Talvar: Meie Isa palve on kõigi palvete Algus ja Ots.

Malle Allmere: Saan sellest palvest tuge ja õnnistust. Kui olen seda lugenud, siis tunnen, et olen saanud jõudu ülevalt.

Karin Teder: Hea on mõelda, et Jumal on Isa ja mitte ainult minu, vaid meie Isa. Seetõttu on seda palvet hea lugeda ka kõikvõimalike negatiivsete mõtete peletamiseks.

Sirje Kaasik: Meie Isa palve annab hingerahu ja kaitset. Väärtustab elus olulisi asju.

Jaanus Kõuts: Meie Isa palve kuulub iga päeva algusse, see annab häälestuse eesseisvale päevale. See on nagu meeldetuletus, kes on Jumal ja kes olen mina, mis hoiakuga, mis suunas ma oma tänaseid plaane ja valikud teen. Kui see palve hommikul ära jääb, siis on midagi nagu päevas puudu ja õhtul tagasi vaadates tundub selles tavalisest rohkem sahmimist. Tunnen, et saan sellega end justkui keerulist muusikainstrumenti häälede panna. Siis on ehk ka rohkem lootust kooskõladeks ja harmooniaks.

Mare Tereping: Minu jaoks on see nagu ankrusse heitmine. Kohal olemine. Aeg Jumalaga rääkimiseks.

Lauri Luik: Meie Isa palve on juba olemuselt kõiki kristlasi ühendav tüvi. Midagi sellist, mis annab kindlust, lootust ja jõudu nõrkusehetkedel, aga ka tänulikkust ja alandlikkust n-ö täiesti

HELJU TENDALI LUULEGA PIKITUD ELU.

Helju Tendal on küll juba 91 aastat vana, aga ta loeb prilli kasutamata ja käib iga päev õues, sest Bella, suur musta karva koer, tahab jalutamist. Viie aasta eest kolis ta Haapsallu, seltsis Haapsalu koguduse ja teetunni rahvaga.

Helju õppis Penijõe kodumajanduse-loomakasvatuse koolis ja on kogu elu töötanud piimanduses. Süda aga tuksub tal luulele. „Luuletusi oleksin kogu aeg kirjutanud, olnuks mul vaid aega!” vastab ta küsimusele, millal ta luuletama hakkas. Iga jutt muutub Heljul varem või hiljem kõneks, millel on

riim ja rütm.

Nõnda juhtus ka Helju siin algava looga: jutt läheb tal sujuvalt üle luuleks ja luule jutuks.

Lapsepõlvkodu metsade taga

Kusagil kaugel metsade taga on maja,

paika maailmas paremat ei tea.

Seal kuulen taas lapsepõlvelaulude kaja,

seal oli mu kodu, pere, emake hea.

Mu isa oli Vabadusristi kavaler, talle anti maad ja ta ehtas oma perele kodu. Kaks poissi olid olemas, kui sündisin mina – 7. detsembril 1929 – Pärnumaal Soontagana vallas Palatu külas Laanetoa talus.

Siis oli mu nimi Helju Kaskla.

Kuidas küll jõudsid mu vanemad nii palju tööd teha! Kõike nad oskasid. Isa tegi sepikojas rauatööd, ehtas ja kündis hobustega maad. Ema ketras, kodus, õmbles. Ei unustanud laulu.

Ikka ja alati korras oli köök,

õigel ajal valmis ka söök.

Kui tuli kolhooside aeg, sai minu kodust kolhoosikontor. Meie loomad viidi mujale elama. Nutsid nii nemad kui ka ema. Isa oli endale tööga liiga teinud ja lahkus varsti meie seast.

Mõtlen heldimusega oma lapsepõlvele. Tööd pidime kõik palju tegema. Mu emal oli väga ilus

lauluhää, ta laulis ka siis, kui oli väsinud. Emaisa, minu vanaisa, oli oma aja kohta väga tark mees.

Ehtas ise harmooniumi. Ema mängis sellel, õpetas mullegi. Koos mängisime ja laulsime: „Üks imelik pisike laululind, ta ikka alati trööstis mind...”

Vanem vend mängis akordioni, noorem tõmbas lõõtsa. Hiljem mängisin ka mina akordioni, laulsin ja saatsin end ise. Sõnad tegin ise, viisi laenasin – ka sel ajal taheti ju tantsida!

Nüüd aga:

Tühjaks on jäänud koduküla,

kedagi ei ole, kes tuleks ja alla paneks õla.

Vanad on viidud, noored ise on läind.

külast kui maru üle on käind.

Kadunud on majad.

ka isa ehitatud kodu.

Elu

Kui altari ees ütles jah-sõna mu kõrval seisev mees,

ei teadnud siis keegi, mis elu ootas ees.

Olen ristitud ja leeris käinud. 1949. aastal laulatatud. Esimene poeg Ülo sündis 26. märtsil 1953.

Henn 12. jaanuaril 1955.

On tõesti tore, kui majja tuleb pisike inimlaps –

nii õrnuke, haprake, hellake.

Ei oska veel kanda ta kaela, ei pead.

Ei maailma muredest, rõõmudest tea.

Ikka ema neil kaitseks ju ees.

Poisid olid alles väikesed, üks 2- ja teine 4ne, kui mu mehega juhtus raske mootorrattaõnnetus – sel ajal ei kantud ju veel kiivritki. Avariil olid nii rängad tagajärjed, et ühel hetkel polnud meie kooselu enam võimalik.

Pimedas öös nutab tuul mu akna taga.

Nuta, tuul, minugi eest.

Ma öötunde loen, ma üldse ei maga,

ootan koju oma meest.

Olen töötanud kogu aeg piimanduses, peamiselt Kasari võitööstuses, aga ka Pärnus. See on füüsiliselt raske ja märg töö. Olen teinud kohupiima, kaseiini, juustu, võid. Füüsiliselt raske oli valmistoodangu laadimine.

Ja auto sõidab õue kui elumaja,

sinna kiiresti-kiiresti 10-12 tonni võid laadida vaja.

Rullik toob kastid küll ilusti ette,

*aga kui 25kilosed kastid on auto saand kätte,
on meie naised kui kastetud vette.*

Mulle meeldis aias töötada ja lilli kasvatada, paadiga Kasari jõel sõita ja kevadel särge püüda. Suurim saak oli 723 särge. Peeaegu minestasin, kui nägin seda kalahulka sauna põrandal – ma pean ju nendega veel ka tegelema!

Luuletused

Mulle on meeldinud kirjutada luuletusi ja neid ette lugeda: eakate suvepäevadel, juubelitel, luuleõhtutel, sotsiaalmaja olengutel. Ka ärasaatmistel. Mõni luuleraamatki on ilmunud. Arvustused ütlevad, et need on südamlikud lood elust enesest. Küllap seepärast, et kasvasin lindude, laulu, looduse ja armastavate vanemate keskel.

Kui mul on vahel raske - *õhtul kui magama heidan, pisarad patja peidan* -, loen oma palvet:

Vaikselt raadio toas mul mängib,

vaikselt poen ma õhtul süngi.

Vaikselt nutan oma nutud,

vaikselt sulle räägin jutud.

Taevaisa, tänan sind, et sa jälle hoidsid mind.

Kokku panen oma käed,

kui sa tahad, küll siis näed.

Kui ma väsin, käe mul' annad,

murest kaugemale kannad.

Kui ma vahel hädas olin,

ikka mulle appi tulid.

Hinge rahu, rõõmu tõid,

sind tänada ma ikka võin.

Mul' anna andeks, kui sa võid,

oma elu su ette tõin.

Mu kalleid kõiki õnnista,

andesta ja armasta.

Lahkunud pojale

Vana tõde on seegi, et igaihel on oma saatus.

Ei oodata-karta oska keegi,

mida toob järgmine vaatus.

Nüüd olen üle 5 aasta elanud Haapsalus. Talvel on linnas lihtsam. Toad soojad, kauplus lähedal, muret vähem.

Mul on 16 järglast, hoiame kõik kokku. Mu hell poeg suri mullu vähki.

Lahkunud pojale.

Nüüd kui sa oled läinud, oled kallimgi veel.

Keegi ei osanud aidata sind sinu raskel teel.

Sa ei ava enam mu toa ust, ei koputa aknale.

Mu tупpa enam sa tulla ei saa.

Oma koduga jätsid jumalaga.

Uus kodu sul särab tähtede vilus,

nii väga tahame, et seal oleks sul hea ja ilus.

Puhka rahus, mu pojake hea,

küllap sinuga kohtungi veel.

Sind kalliks ikka ma pean

nii kaua, kui käin oma teel.

Aastad

„Kuhu need aastad küll peitu on pugend,

kas keegi neid vahel üle ka lugend?

Noorusaeg kaugele maha on jäänud

ja kiiruga läbitud elutee käänud.”

Ma ise ei saa aru, et nii vana olen, aga ka teised ajavad mu näos kortse taga ega taha uskuda, et aastaid on juba nii palju.

Mu 35-aastane lapselaps kirjutas mulle:

Su kätele joonistatud vaod on täis tarkuse ilu.

Su halli silma peegelduses näen oma lapsepõlve.

Minu mälestustes oled sa kui päike, mis tulnud vilust.

Andsid mulle kogu oma armastuse, kui olin veel väike.

Haapsalu

Kasari elades oli minu kodu- ja jõulukirik Lihula. Haapsalus on mind kirikus imeliselt vastu võetud. Mulle meeldib käia koguduse teetunnis, praegusel koroonaajal tunnen sellest suurt puudust. Tegin isegi teetunni tervituse:

Tere teile, hellakesed,

rõõm teid jälle näha, kullakesed.

Paar kuud tuleb näha und,

siis algab jälle teetund.

Kui sulen oma koduukse,

siis südames on ärev tukse.

Jälle kokku tuleme,

nagu üks pere koos oleme.

Tublid naised, aitäh teile,

ilusa teelaua katsite meile.

Piiskop alustuseks räägib,

mida õigeaks peab.

Õpetaja Kristo ütleb seda, mida teab.

Ja kui vaja, siis Karin ka

oskab hästi rääkida.

Lauluraamat võta ette,

Lia annab hääle kätte.

Need laulud ilusad ja head,

neid lihtsalt kaasa laulma pead.

Lõpetuseks tänu ütlen teile,

see teetund koos head tegi meile.

Palju paremaks me saime,

koju rahus minna võime.

Vahendanud Lehte Ilves

ON PAASTUAEG.

On paastuaeg, on kasinuse aeg.

Aeg revideerida, aeg korrigeerida,

aeg loobuda, aeg muutuda.

Alati ei suuda mõtestada kannatusi,

ikka on vastuseid vähem kui küsimusi,

ometi saab lihtsa palve vormida:

Õpeta mind tähtsusetust loobuma,

õpeta mind seestpoolt puhastuma,

õpeta mind kõige eest tänama.

Sinu abiga, Looja, on mu karikas täis.

Tiia Laar

KA NII VÕIB JUHTUDA.

Külakoguduse preestril on võimas fantaasia, aga õrn ja hell süda.

Paastuaja jutluses õnnestub tal terve kogudus puhastustule ja põrgu koleduste kirjeldamisega hirmust luksuma panna.

Süis jääb ta vait, vaatab kaastundlikult oma kogudust ja ütleb: "Jätke järele, mu lapsed, võib-olla ei ole see kõik üldse tõsi."

PIIBLIVIKTORIIN.

1. Iisraeli rahva esiisa ja usuisa oli Aabram, kelle Jumal ise nimetas hiljem ümber Aabrahamiks. Aabram jättis Jumala käsul maha oma isakoja ja isamaa ning läks teele, et jõuda maale, kuhu Jumal tahab teda viia. Kaasa võttis Aabram oma vennapoja Loti ja oma naise. Mis oli Aabrami naise nimi?
2. Aabraham sai oma orjatari Haagariga poja, kellest Jumal samuti tegi suure rahva. Mis oli Haagari ja Aabrahami poja nimi?
3. Pärast seda, kui Ristija Johannes oli Jeesuse ristunud Jordani jões, ajas Püha Vaim Jeesuse kõrbe, kus Ta paastus 40 päeva. Siis tuli kurat Jeesust kiusama 3 kiusatusega. Mis olid need 3 tegu, mida kurat ahvatles Jeesust tegema?
4. Kõige rohkem kirju Uues Testamendis pärineb apostel Pauluselt. Paulus oli ka kõige aktiivsem varakiriku misjonär ja sooritas 3 pikka ja tulemusrikast misjonireisi. Apostlite tegude raamatus kirjeldatakse 3 korral väga mõjuvalt Pauluse pöördumist Jeesuse poole. Mis oli Pauluse nimi enne pöördumist?
5. Jeesus ütles, et inimestele antakse andeks kõik patud, ent on üks patt, mida ei anta andeks ei sellel maailmaajastul ega tulevasel. Millisest patust Jeesus rääkis?

Vastused

1. Saarai (1Ms 11:29), kellele Jumal andis uueks nimeks Saara (1Ms 17:15).
2. Ismael (1Ms 16:15).
3. Kivide muutmine leibadeks; templi harjalt alla viskumine; kuradi ette kummardamine (Mt 4:1-11; Lk 4:1-13).
4. Saulus (Ap 8:1 ja 3; Ap 13:9).
5. Püha Vaimu teotamine (Mt 12:31-32; Lk 12:10).

JUHTSALM, MÕTISKLUS JA PALVE.

Ja see käsk on meil temalt endalt, kes armastab Jumalat, armastagu ka oma venda! (1Jh 4:21)

Miks on Jumal sidunud Tema armastamise meie armastusega oma kaasinimese vastu? Ka Suures Armastuskäsus käsib Jeesus meil armastada Jumalat üle kõige ja ligimest nagu iseennast. Need kaks käsku kuuluvad kokku, ei ole võimalik üht täita ja teist ignoreerida. Miks see on nii, sellele küsimusele on palju vastuseid. Selles mõtiskluses tegeleme ühega neist vastustest.

Keegi ei tea täpselt, millal inimajalugu sai alguse, ning ka seda mitte, millal see lõpeb. Oli aegu, kus maailmas elas inimesi alla miljoni, praegu on meid ligi 8 miljardit, kui palju tulevikus, seda ei või keegi teada. Ent kogu selle tohutu hulga inimeste seas, kes aastatuhandete jooksul siin maailmas on elanud ja kelle arvu me ei suuda ette kujutada, ei ole mitte ühtainustki, kes oleks identne mõne teisega: kõik inimesed on täiesti unikaalsed ja kordumatud, igaüks täiesti eriline ja omapärane Jumala näo järgi loodud inimolend.

Seetõttu kogeb, tunnetab, mõistab ja armastab iga inimene Jumalat pisut erineval viisil – ja nimelt just sellisel viisil, kuidas peale tema mitte ainuski inimene maailmaajaloos Jumalat kogeda ega mõista ega armastada ei suuda. Jumal annab ühe pisikese killukese teadmist iseenda kohta just sellele inimesele, sest peale tema ei ole mitte ainuski inimene võimeline just seda teadmiskildu vastu võtma. Ja kõik, mis Jumal inimestele iganes annab, on mõeldud jagamiseks kaasinimestega, on mõeldud kingituseks tervele inimkonnale.

Just seepärast on kõik inimesed, kogu inimkond „meie“, just seepärast kuulume me kokku: me saame Jumalat mõista ainult ühiselt, jagades üksteisega oma teadmist Tema kohta. Kuid see teadmine pole meile antud mingi matemaatilise valemi või keerulise definitsioonina. See teadmine avaldub iga inimese kordumatus isikupäras, tema unikaalses viisis mõelda, tunda, tegutseda, tema eelistustes, ka selles, kuidas tema isiksuse omapära elukaare vältel muutub ja teiseneb. Me ei saa kellelegi öelda: Jaga minuga seda infokildu, mis Jumal sulle enda kohta on andnud, ja mina jagan sinuga enda oma ja nii saame mõlemad targemaks ja jõuame Jumalale lähemale. Me saame kaasinimesele antud teadmisesest osa ainult siis, kui ta end meile avab. Aga inimene avab end enamasti vaid sellele, kellest ta teab, et see teda armastab ja hindab.

Ainult armastus on võtmeks, mis avab meile meie kaasinimese südame, ja ainult seeläbi kogeme me midagi imelist Jumala kohta, et suudaksime Teda üha rohkem armastada ja usaldada. Me ei saa Jumalat tõeliselt armastada ilma kaasinimesteta. Me ei suuda isegi Pühakirjas ilmutatud Jumala armastust õigesti mõista, kui me jätame end ilma sellest teadmisesest, mis on antud meile meie kaasinimeste läbi. Jumala armastamine ja kaasinimeste armastamine kuuluvad lahutamatu kokku. Mida enam armastame Jumalat, seda enam armastame teisi inimesi, ka oma vaenlasi, ja vastupidi. Armastus ise sünnitab armastust.

Seepärast ongi iga viimsegi inimese hukkimine tegelikult meile kõigile kohutav tragöödia. Kui mõnes loodusõnnetuses hukub 5000 inimest, mõtleme: Oi, see on väga suur hulk, hirmus õnnetus. Aga kui mõelda, et 5000 – see on üks ja üks ja üks ja üks ja üks... ja igas ühes ainukordne teadmine Jumala kohta, mis jääb meile selles maailmas igavesti kättesaamatuks... Just seetõttu on abort kohutav kuritegu: Me sisuliselt keelame Jumalal ilmutada midagi enda kohta inimkonnale selle lapse läbi. Abordi läbi ei kahjusta inimene mitte ainult iseennast ja oma last, vaid kogu inimkonda. Just seetõttu on eutanaasia ja ka lihtsalt vanurite elimineerimine ühiskonnast kohutav kuritegu: Me lükkame sellega tagasi Jumala ilmutuse, mida Ta tahab meile anda vanainimeste elukaare lõpu kaudu, jah, isegi tema kannatuste läbi. Just seetõttu on armastamatus kaasinimeste vastu kohutav kuritegu – me salgame sellega Jumala enda, öeldes Talle: Mind ei huvita see teadmine Sinu kohta, mille Sa oled andnud meile selle vastiku tüübi kaudu.

Loomulikult ei saa me keegi lähedalt tundma õppida kõiki inimesi, kuid igale inimesele antud teadmine Jumalast saab siiski inimkonna omaks ja jõuab paratamatult ka meieni. Ent just nende inimeste kaudu, keda Jumal meie ellu või meie kogudusse on saatnud, tahab Jumal midagi väga konkreetset enda kohta öelda just meile. Seetõttu on suur tragöödia ka meie kõigi jaoks, kui osa koguduseliikmeid hülgab osaduse ja kaotab sideme kogudusega – me ei saagi kunagi teada, mida Jumal meile enda kohta teada anda kavatses.

Kaasinimeste ja Jumala armastamine avab meile veel ühe aspekti armastuse kohta. Kuna ka meie endi kaudu on Jumal inimkonnale midagi teada andnud, siis on meil kohustus ja vastutus seda teistega jagada. Enese avamine on alati seotud riskiga, võime saada haiget ja väga rängalt. Kuid just armastus on see, mis on valmis kannatama kellegi teise kasu pärast. Ja riskida otsustades võime saada erakordse üllatuse osaliseks, kui kõigi meie kaitsekihtide ja moondamisriiete ja varjevärvuste alt tuleb nähtavale meie tõeline, ehe ja jumalik mina, keda me varem ei tundnudki. Alles siis taipame, mida Jumal meie endi läbi meile endale ütleb.

**Issand, me täname Sind,
et Sa oled nii imelisel ja ainulaadsel viisil
sidunud end meiega.**

**Sina said Jeesuses üheks meie hulgast
ja Sina oled pannud igasse inimesse
killukese iseendast.**

**Issand, me ei suuda Sinuta elada,
aga Sina oled alati meile väga ligi,
ka iga meie kaasinimese läbi.**

**Sa oled meid kõiki loonud nii auliseks,
aita meil elada selle vääriliselt –
õpeta meid armastama.**

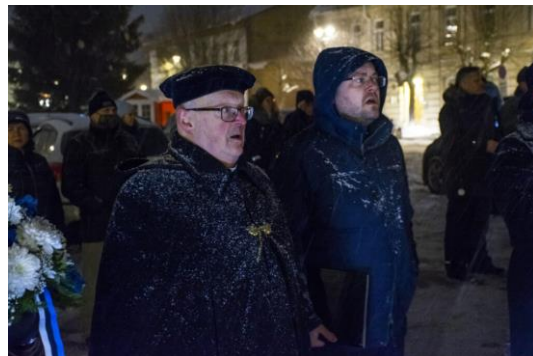
SÜNNIPÄEVAD MÄRTSIS.

1. märts	Tamur Tammine	
	Kerli Süster	
2. märts	Kaido Rehkalt	35
	Gloria Magdalena Strauss	10
3. märts	Lilli Veide	82
	Tormi Ojasoo	
4. märts	Tiina Kütt	
	Grete Katharina Strauss	
5. märts	Leida Niinemäe	88
7.märts	Aili Sauk	87
9.märts	Indrek Kalda	
	Ülle Kõva	
10.märts	Liisi Holmberg	5
11. märts	Küllike Valk	55
	Emma Miia Martson	
15.märts	Taavi Lauringson	
	Airi Laanepuu	
16. märts	Sigrid Tarkmeel	86
	Silvi Baradinskas	80
17. märts	Vaike Pertel	86
	Heli Tammik	70
	Vallo Vilta	
	Tõnu Parbus	
	Katrin Jets	35
18. märts	Kaidi Mutso	
22. märts	Ülo Birnbaum	78
23. märts	Kadri Rehkalt	
25. märts	Triin Laasi	
26. märts	Loviise Radjuk	86
	Heli Seervald	
	Tiit Lõhmus	
27. märts	Aire Nilb	
	Kristel Borman	
28. märts	Angeliina Schwindt	
	Kristi Ainjärv	
29. märts	Velda Veia	60
	Mari Saviir	
31. märts	Linda Sain	84
	Eva Cramer	
	Oskar Saareväli	

PALJU ÕNNE JA ROHKET ÕNNISTUST SÜNNIPÄEVALASTELE

MEENUTUSI VEEBRUARI KUUST.

Tartu Rahu 101. aastapäeva tähistasime 2. veebruaril Läänemaa Vabadussamba juures. Kõnelesid Kaitseliidu Lääne maleva ülem major Andres Välli, Haapsalu aselinnapea Tõnu Parbus ja piiskop Tiit Salumäe.

10. veebruaril külastas Haapsalut peapiiskop Urmas Viilma koos abikaasa Eglega.

24. veebruaril toimus traditsiooniline Eesti Vabariigi aastapäeva kontsert-palvus toomkirikus.

EELK HAAPSALU PÜHA JOHANNESE KOGUDUS.

KOGUDUSE KANTSELEI. Kooli tn 6, on avatud kolmapäeval ja reedel kell 9 - 15.
Kohtumine koguduse õpetaja piiskop Tiit Salumäega palutakse kokku leppida telefon 5280635.
Kohtumine koguduse abiõpetaja Kristo Hüdliga palutakse kokku leppida telefon 56952758.

Telefon 473 7166, 473 7167.
E-post haapsalu@eelk.ee
Koduleht <http://www.eelk.ee/haapsalu/>
Aadress Kooli 6, 90501 Haapsalu
Pangakonto IBAN EE811010602003965006 (SEB);
IBAN EE442200001120274032 (SWEDBANK).
Registrikood 80210533

Koguduse infokiri Johannese Sõnumid saadetakse soovijaile e-postiga. Kui soovid, et ka Sinu e-posti aadress lisatakse kirjasaaajate hulka, palun anna oma soovist teada haapsalu@eelk.ee

Diakoonia annetusmüük on avatud kokkuleppel – 53039835 Lia Salumäe.

Eesti kiriku elust saab lugeda <https://e-kirik.eelk.ee/>, <http://eelk.ee/> ja <http://www.eestikirik.ee/>

Jaani kirik on avatud vastavalt kokkuleppele.

Toomkirik on avatud ettetellimisel (tel. 5280635).

Linnuses toimuvate ürituste kohta vt lähemalt: <http://www.haapsalulinnus.ee>

TOIMETUS.

Tiit Salumäe E-post: tsalumae@yahoo.com 5280 635.
Kristo Hüdsi E-post: kristo.hudsi@eelk.ee 56952758
Kristel Engman E-post: kengman@hotmail.com
Lydia Kalda E-post: lydia.kalda@hotmail.com .
Lia Salumäe E-post: salumae.lia@gmail.com 53039 835.
Lehte Ilves E-post: lehte.ilves@gmail.com
Karin Teder E-post: karin.teder@mail.ee
Maria Strauss E-post: mariastrauss@gmx.de
Tiia Laar E-post: tiia.laar@gmail.com
Teno Ilves E-post: teno.ilves@gmail.com

Koguduse häälekandja ilmub alates septembrist 2008. Ootame lugejate kaastöid, küsimusi ja soove, millest järgmistes Johannese Sõnumites lugeda soovitakse. Palume teie abi, et Johannese Sõnumid jõuaksid võimalikult paljude huvilisteni. Teatage soovijate e-posti aadress koguduse kantseleisse.

